

REMISSYTTRANDE

Datum

Dnr

7441-19-8.1

Aktbilaga

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Promemorian Ett stärkt straffrättsligt skydd mot upprepad trafikbrottslighet och en utvärdering av den nedre promillegränsen för sjöfylleri (Ds 2019:22)

(Departementets diarienummer Ju2019/03808/L5)

Höjt straffmaximum för olovlig körning, grovt brott, respektive rattfylleri och grovt rattfylleri

Justitiekanslern har ingen erinran mot förslaget men lämnar ändå följande synpunkter.

Som utredningen nämner har lagstiftaren redan tagit en rad initiativ för att komma till rätta med upprepade olovliga körningar och rattfylleribrott, som skärpta förverkanderegler av fordon, en strängare syn på återfall enligt brottsbalkens 34:e kapitel och utökade möjligheter till rutinmässiga utandningsprov och alkolås. Enligt utredningen visar också forskning att polisens kontroller av trafiknykterheten är en mycket viktig förebyggande åtgärd men att sådana preventiva insatser tycks vara på en relativt låg nivå. Utredaren redovisar också att de nuvarande straffskalorna redan ger utrymme för en nyanserad bedömning och att det endast är ”exceptionellt försvårande omständigheter” som motiverar ett höjt straffmaximum.

Av de skäl som förs fram för de föreslagna straffskärpningarna tycks det främsta argumentet vara att rättstillämparna har en för lindrig syn på trafikbrotten som inte står i paritet med den fara som brotten innebär. Justitiekanslern är utifrån den analys som presenteras i utredningen inte övertygad om att ett höjt straffmaximum är ett effektivt sätt att värna trafiksäkerheten eller, för den delen, en nödvändig åtgärd för att höja brottens abstrakta straffvärde.

En ny straffbestämmelse om grov trafikbrottslighet

Justitiekanslern avstyrker förslaget.

Av utredningen och dess direktiv framgår det att förslaget om en ny straffbestämmelse syftar till att fånga in lagtrots eller de trafikbrott som i vissa fall begås vanemässigt och som i hög utsträckning bestraffas med böter. Det finns enligt Justitiekanslern skäl att vara kritisk både till de skäl som anförs avseende behovet av att införa den nya straffbestämmelsen och till de praktiska konsekvenser ett sådant införande skulle medföra.

Utredaren har för den föreslagna brottskonstruktionen utgått ifrån brotten grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning. Fridskränkningens brotten tar sikte på ett brottsoffers integritet och självkänsla som kan ta stor skada av upprepad brottslighet även vid fall då de enskilda gärningarna inte betingar ett högt straffvärde var för sig. För den föreslagna straffbestämmelsen saknas det dock ett skyddsintresse som inte redan är tillgodosett genom befintlig lagstiftning. Konstruktionen ter sig vidare främmande för brottslighet som inte utgör skadebrott. Det faktum att flertalet av de gärningsmän som begår upprepade trafikbrott torde ha missbruksproblem gör det särskilt svårt att acceptera en sådan stor förändring i lagstiftningen utan en mer djupgående analys.

När det gäller utformningen av lagtexten anser Justitiekanslern att det är svårt att utläsa skillnaden mellan rekvisiten ”upprepat särskilt hänsynslöst trafikbeteende” och ”ägnade att utgöra en allvarlig fara för trafiksäkerheten”. Lagtexten i dess nuvarande form riskerar att leda till tillämpningsproblem.

Vidare borde initiativet vara svårförenligt med snabbförfarandet i brottmål, som nu byggs ut även till andra delar av landet än Stockholm. Förslaget ger ett betydande handlingsutrymme för polis och åklagare, vilket kan leda till en haltande praxis. Därmed finns en överhängande risk för att likhetsprincipen sätts ur spel. Denna fråga är inte närmre utredd. Att företrädare för Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten på fråga uppgett att målgruppen för det nya brottet är så brottsaktiv att frågan om polisens möjlighet att samla anmälningar på hög snarare är ett teoretiskt än ett praktiskt problem övertygar inte.

Sammanfattningsvis anser Justitiekanslern att andra insatser än en ny straffbestämmelse framträder som mer kraftfulla och att det förslag som utredningen presenterar framstår som tveksamt även från rättssäkerhets-synpunkt.

Utvärdering av den nedre promillegränsen för sjöfylleri

Justitiekanslern har ingen erinran mot förslaget.

Ärendet har föredragits av Johanna van Rooij. I ärendets beredning har även byråchefen Britt-Mari Lundberg deltagit.

Mari Heidenborg